

Almanac de Interlingua

Numero 20 – Junio 2011

Editor: Cláudio Rinaldi (almanacdeinterlingua@yahoo.com.br)

Le auro del tsar

Le morte del ultime tsar russe e de su familia durante le revolution bolshevik de 1917 sempre esseva involute per multe mysterio. Le reticentia sovietic in divulgar informationes clar e precise super como se dava le execution de Nicolau II, su sposa, su filio e su quatro filias serviva de combustibile pro le creation e propagation de innumere legendas. Al longo del ultime novanta annos, multe de illos se monstrava non plus que exemplos del fecunde imagination russe, como lo que diceva que un del filias del tsar habeva escappate al extermination – illa haberea essite localisate in le *sertão* de Mato Grosso! Le plus incredibile de iste legendas conta que 1600 tonnas de auro del vaste reservas imperial de Nicolau esseva inviava a Siberia per un ferrovia constructe super le aquas congelate del laco Baikal, le plus profunde del mundo. Le historia que se ha contate de patre a filio ante decennios dice que le glacie non supportava le peso del wagones replete de auro e cedeva, portante al profunditates del Baikal un del grande fortunas del mundo, hodie evaluate in 500 milliardos de dollars.

Le anno passate, un gruppo de recercatores russe trovava forte indicios de que iste historia forsan non sia un legenda. Equipate con le mesme minisubmarinos que permitteva localisar le restos del Titanic, illes incontrava a 1200 metros de profunditate in le laco lo que pare esser le morsellos de un traino de cargo – cosas como trabes de aciero, cassas de munition e plattas de metal utilisate in le confection de wagones. A 400 metros del superficie, illes trovava barras de un material de mesme coloration que le auro. Le suspicion ancora non se ha confirmate perque le material es incrustate in le lecto del laco, in un area fangose e de difficile accesso pro le minisubmarinos.

Initiate in 2008 e intitulate *Mir*, le mission scientific international es commandate per Bair Tsyrenov e organisate per un fundo de assistentia pro le protection del laco Baikal. Le expedition es financiate per organisationes non-governamental scientific e ecologic, ultra alcun interprisas private e alcun membros del Duma, le camera basse russe.

Le legenda del thesauro perditte del ultime tsar se initiava in 1918, con le assassinato de Nicolau II al cinquanta annos de etate. Ille ja habeva abdicatate le throno quando le bolcheviks le faceva prisionero. Tote le familia imperial esseva morte post passar plure dies in le subterraneo de un domo, alimentante se exactemente con le mesme ration con que on alimentava le soldatos qui combatteva in le Prime Guerra Mundial. Un del legendas circum le execution dice que le quatro filias moriva per ultimo perque lor vestimentas portava plus que 1,3 kilo de

diamantes, que haberea functionate como un protection initial al ballas. Le mission de transportar le auro de Sancte Petersburgo a Siberia esseva sub responsabilitate del admiral e chef del guarda imperial, Aleksandr Kolchak. Heroe in le guerra, Kolchak commandava un convoio in 1919, durante le guerra civil, insimul con membros del armae cognite como “guardas blanc”. Illes cruciava le Baikal quando le gelo hibernal que supportava le ferrovia cedeva sub le immense peso del convoio.

Malgrado le recente discopertas del equipa russe, le historia solo perdera le status de legenda quando le recercatores succedera retraher le pecias que illes incontrava e probar que il se tracta de facto del auro del tsar. Pro multe historiatores, le trovas ancora non proba in contra le these de que le auro esseva robate e non perditte – on plus sovente accepta que illo esseva contrabandate per membros del vetere guarda imperial a Japon, e plus tarde portate a Anglaterra.

Ora toto depende de lo que on retrahera del laco siberian. Ma, ancora que le recercatores ha vermente trovate le fortuna perditte, le legendas re le ultime tsar del Imperio Russe remanera existente.

Le lacos le plus profunde del mundo

- 1 – Baikal (Russia): 1680 metros.
- 2 – Tanganyika (Burundi, Congo, Tanzania e Zambia): 1470 metros.
- 3 – Caspio (Iran e Russia): 1025 metros.
- 4 – Vostok (Antarctica): 900 metros.
- 5 – O’Higgins (Chile e Argentina): 835 metros.

Con minus que 8 metros de longor, le submarinos Mir esseva utile in diverse ocasiones. Ante tres annos, on los usava pro clavar un bandiera russe in le fundo del mar proxime al Polo Nord. Con un de illos le director James Cameron obteneva scenas pro su film *Titanic* e ora cerca inspiration in le profundessas del Baikal pro le paisages que apparera in le continuation de *Avatar*. Le prime-ministro Vladimir Putin tamben faceva un excursion per le turbide aquas del laco, situate a 5000 kilometros de Moscova e listate per Unesco como Patrimonio del Humanitate. Illo alberga 848 species animal exclusive, como le pisce golomianka e le millimetric crabba epishura, e contine 20 per cento del aqua dulce liquide del planeta. Es tamben un importante destination touristic siberian, ultra continer petroleo in su subsolo. Le ambientalistas reclama que Putin reaperiva in le region un fabrica de papiro accusate de polluer le aquas, ma le governante immergeva al aqua e declarava que le laco es belle e munde. Le pagina <http://fssob.rutube.ru/> offere images capte per le submarinos ab 2008, quando Russia reinitia le exploration del Baikal.

Le texto supra se adaptava del articulo *Em busca do ouro do czar*, per Bruna Cavalcanti, publicate in le revista brasilian *IstoÉ* le 15 septembro 2010.

Le triumpho del orthodoxos

Vinti annos post le fin del Union Sovietic, Russia approba un lege que devolve al Ecclesia le benes confiscate per le communistas

Cathedral de Sancte Vasili (dicte Sancte Basilio per le occidentales) e Cathedral de Christo Salvator.

In 1917, quando ecclodeva le revolution bolshevik, le Ecclesia Orthodoxe esseva le denomination christian hegemonic in Russia e possedeva 16 mille cathedrales, templos e monasterios. In le scala de odio del communistas, le clericos solo veniva secundo al tsar e su familia. Le arrangiamento totalitari post le victoria del revolutionarios originava le Union Sovietic, prime stato a declarar como scopo le elimination de tote religiones e le adoption del atheismo. Milles de prestres esseva morte, seminarios esseva clause e cathedrales esseva demolite. Inter le benes confiscate per le nove regime, que aboliva le proprietate private, esseva le ric patrimonio ecclesiastic.

Novem decennios plus tarde, parte del benes statisate es in curso de esser devolute. Un lege per le Duma, le parlamento russe, se ha ratificate per le presidente Dmitry Medvedev. Illo stipula que le stato debe devolver in duo annos le constructiones, terras, reliquias, obras artistic e archivos pertinente a organisationes religiose. On ja adjustava le detalios del transferimento de 6584 immobiles, del quales 6042 pro le Ecclesia Orthodoxe. Le restante depende de negotiationes inter le governamento, le population e le autoritates religiose. In le caso del monasterios transformate in habitationes, per exemplo, le procedura es tardive, nam le lege obliga le governamento a conceder habitationes simile al actual occupantes.

In Russia, le fide superviveva al atheismo comunista. Mesmo illegal, le orthodoxos succedeva conservar lor ritos, lo que esseva inclusive benefic pro le governamento durante periodos adverse como le invasion per le germanos in le Secunde Guerra Mundial. In tal ocasiones on relaxava le persecution al religiosos e tolerava lor cultos. Finite le regime comunista, le ecclesia reprendeva su status social e le quantitate de baptismos se multiplicava ab tunc. Ultra le fide, le sumptuose

ritos orthodoxe attrahe le russos como un ligamine al glorias del periodo tsarista. Vladimir Putin, presidente inter 1999 e 2008, reintroduceva le inseniamento religiose in le scholas, incoragiava le presentia del citatanos al ritos traditional e aperiva le coffros public pro le restauration de monumentos. In 2000, ille garantiva bon parte del 360 milliones de dollars usate pro reconstruer le Cathedral de Christo Salvator, un del symbolos major del persecution comunista al religiosos – le dictator Josif Stalin ordenava le implosion del cathedral in 1931, sub le argumento que illo perturbava le vista que ille habeva desde su camera in le Kremlin.

In le ultime vinti annos, le Ecclesia poteva recuperar solmente cento cathedrales e monasterios. Contrarimente a ex satellites sovietic como Polonia, Hungaria e Romania, le russos demorava a adoptar un politica de indemnisation per le expropriationes, ante le protestos de historiatores e directores de museos preocupate con le possibile perditas de renta causate per le cession de obras e proprietates. Solo le Cathedral de Sancte Basilio, con su columnas spiralate e colorite, rende annualmente 1 million de dollars al Museo Historic National. On time ancora le disoccupation de travaliatores, le augmentation del precios de ingresso e le ruinamento de objectos rar cuidate, transportate e immagazinate per le prestres.

Le stato sovietic tamben attaccava buddhistas, lutheranos e judeos, ma le Ecclesia Orthodoxe suffreva un furia specialmente intense. Post piliar le monasterios, on los reutilisava pro finalitates revolutionari, convertente los in habitationes popular, gulags o museos de exaltation comunista. Un exemplo es le convento Novodevichy, in le centro de Moscova. Constructe per le principe Vasili III in 1524 pro albergar viduas e celibatarias del aristocrazia tsarista, illo esseva transformate in le Museo del Emancipation Feminin in 1922 – le ancian occupantes debeva seliger inter le exilio e le prision. Como iste construction integra le lista de patrimonios historic de Unesco, le stato russe remanera le proprietario official, ma le convento e su cemeterio essera administrate per le Ecclesia. In Sancte Petersburg, retornara a esser un templo le Cathedral de Kronstadt, un replica del Ecclesia de Sancte Sophia in Istanbul que serviva de cinema, club militar e museo naval.

Ancian billet de 25 rublos con le effigie de Josif Stalin, presidente sovietic inter 1922 e 1953.

Le texto supra se resumeva ab le articulo *O triunfo dos ortodoxos*, publicate in le revista brasilian *Veja* le 22 decembre 2010.

Como translitterar parolas russe a Interlingua?

Interlingua adopta un orthographia basate in le etymologias grecolatin e romanice de su vocabulario. Totevia, como es que on debe proceder quando vole scriber un parola cuje graphia original remitte a un systema alphabetic non-latin?

In le translitterationes traditional, on generalmente essaya reproducer le pronunciation russe secundo le regulas del idioma desirate. Assi, le parola *большевик* es scripte *bolchevique* per le portugeses, *bolchevik* per le franceses e *bolshevik* per le angleses; le scriptor Лев Толстой ha su nomine graphate *Lev* o *Liev Tolstói* in Brasil, *Leo* o *Lyev Tolstoy* in Statos Unite e *Léon Tolstoï* in Francia. Como scriber tal cosas in Interlingua, dunque?

Ci on propone un modello de translitteration pro parolas scripte in le alphabeto russe, o sia le trenta-tres litteras del alphabeto cyrillic usate per iste idioma. Le idea es utilizar un forma al mesme tempore facile a leger e sin grande divergentias con le transcriptiones traditionalmente empleate per le idiomas westeuropee.

а	б	в	г	д	е	ё	ж	з	и	й
a	b	v	g	d	e	io	zh	z	i	i

к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф
k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	f

х	ц	ч	ш	щ	ъ	ы	ь	э	ю	я
kh	ts	ch	sh	sch	-	y	-	e	iu	ia

Ecce alcun characteristics del systema proposita:

- On non include signos non-romanice como le *haček* (usate con le litteras *č, š, ž* e alteres), preferente digraphos como **ch, sh, zh**.
- On non utiliza le sempre problematic littera **c**, preferente le plus clar digrapho **ts**. Assi, le parola **царь** se scribera **tsar** e non *car*. Totevia, on potera usar le **c** in casos bencognite, como le nomine del club footballistic **ЦСКА Москва**, de regula dicte **CSKA Moscova** per le pressa sportive euroamerican.
- Le tradition anque se respecta in caso de nomines proprie cognite internationalmente, como le urbes **Sancte Petersburg** e **Kronstadt**, que a rigor se transcribera *Sankt-Peterburg* e *Kronshtadt*.
- On evita le preciosismo de translitterar le signo palatal **ь** per un apostropho, como in *bol'shevik* – un practica que ha essite abolite tamben in le linguas natural.
- On evita confusiones con le lectura del **j**. Le sono corresponde al **j** interlinguan se representara sempre per le digrapho **zh**. Assi, **Солженицын** se transcribera sempre **Solzhenitsyn**, jammais como in francese *Soljenitsyne*.
- On evita confusiones con le lectura del littera **y**, que correspondera sempre al vocal **ы** (per vices referite como “i dur”), e nunquam a un semivocal como in anglese.
- Le digraphos **ch** e **sh** deberea leger se como in anglese. Assi, le radice gentilic **чечен-** dara loco al Interlingua **Chechenia**. Quando on vole esser ancora plus clar, il es tamben possibile usar **tch**, como in *Republica Tchec* – in le proprie Bibliotheca Electronic del UMI on trova *Chekhov* e *Tchekhov* usate parallelmente. Ma il es prudente evitar graphias calcate in le francese o portugese del typo *bolchevico* (malgrado sia iste le forma constante del *Interlingua-English Dictionary*), que confunde le pronunciation – melior scriber **bolshevik**.

- Le digrapho **kh** representa un sono guttural como in germano *machen* o in scottese *loch*, e non debe confunder se con le **ch**. In espaniol, on sole transcriber iste littera como **j**, lo que esserea altamente confuse in Interlingua. Assi, **Михаил** e **колхоз** se transcribera sempre **Mikhail** e **kolkhoz**, respectivamente.
- Le vocales palatal **ě**, **ю** e **я** porta un **i** adjuncte. Le **e** e le **и** pote dispensar lo, evitante distortion es multo grande in relation al translitterationes classic. Le graphia **ie** potera apparer al initio de un syllaba, tamen. Assi, on transcribera **Анна Каренина** como **Anna Karenina**, ma **Борис Ельцин** como **Boris Ieltsyn**. Le semivocal **й** tamen se transcribe sempre **i**. Le preferentia del **i** al **j** evita confusion con le pronunciation interlinguan. Eliger le **j** approximarea Interlingua al idiomas slavice que usa le alphabeto roman, ma distorquerea graphias plus ben cognite como **Baikal**, **Tolstoi**, **Iuri**, **Nikolai**, **Dostoievsky**.
- Le commun desinentias russe **-ый** e **-ий** se representa ambe per **-y**, como ja de tradition in plure idiomas. Transcriber los littera a littera darea origine a formas inusual. Assi, on ha **Maiakovsky** e non *Maiakovskii*.
- On non indica le accentu tonic, perque il ha immense divergentias inter le accentuation original russe e le formas usate in altere partes – compara le sovente formas *Bóris*, *Vladimír*, *Karenína* e *Chernobýl* al authentic *Borís*, *Vladímir*, *Karénina* e *Chernóbyl*. On debe inclusive prender in conta que le pronunciation del vocales atonic cambiarea: un russo dicerea vermente “Barís” e “Kariénina”, per exemplo. Dunque, como nos ha facte con Interlingua, melior lancear le thema del accentu tonic a basso del tapete.

Y con accento!

A partir de iste anno vigora le reformation orthographic introducte per le Real Academia Española, con validitate pro tote le 21 pais adoptante le espaniol como lingua official. Le alterationes es parve e se refere principalmente al uso del accentos e del hyphen. Alcun accentos antea obligatori passa a esser facultative, como in le pronomines demonstrative *éste*, *ése* e *aqué*. Alteres antea optative es eliminate, como in le parolas *guion* e *truhan* e in formas verbal como *fié*, *guío*, *riais* – iste prohibition causava vehemente protestos, ja que le majoritate del hispanophonos pronuncia tal parolas con hiato e crede que il es necessari distinguer, per exemplo, *vío* (diphthongo) de *rió* (hiato). On regretta, ancora, que le espaniol perde su status de sol lingua romanice cuje pronunciation esseva inequivoc al vista del forma scripte.

Le plus curiose del modificationes, totevia, dice respectu al uso del accentu super le littera Y del toponimo *Aýna*. Per tradition, le nomine de iste village espaniol conserva le Y con valor de vocal (como tamen le conjunction *y*), formante un hiato e, dunque, debente accentuar se. Multe espanioles e estranieros solo ora discoperi le correcte pronunciation del urbe, sovente dicte “Áyna” o mesmo “Ayná”. Famose per su fontes (in arabe *ayn*, inde le toponimo), le municipio ja plana profiter del raritate orthographic, includente lo inter su attractivos touristic. Ultra iste parola specific, le nove regula attinge solmente le nomine familial *Laýna*, post que on discognosce altere nomines simile in le mundo hispanice.

Parla espaniol e arabe con accentu local

Le sito Accents Library, in le adresse <http://www.dlflc.edu/accents/>, presenta parve textos lecte in alte voce per parlatores representante diverse accentos regional del linguas espaniol e arabe. Ecce un ferramento pro le studiantes de iste duo idiomas,

qui potera adaptar lor pronunciation al region de lor interesse. Le textos es gruppate secundo lor subjecto. On pote eliger inter dece accentos arabic e duodece hispanic.

Japon foras del Cuppa America

A causa del recente seismos e tsunamis que attingeva le costa japonese, le selection national de Japon decideva non plus participar como invitato del proxime Cuppa America, a realisar se le mense proxime in Argentina. Le nipponicos ja habeva annuciate iste possibilitate, ma reclusava in lor decision post que Espania refusava un invitation per le Confederation Sudamerican de Football. Ora, on ha offerte le vacantia a Costa Rica, que ja prendeva parte in le competition tres vices.

Japon confirma, nonobstante, le organisation del Cuppa Kirin, torneo patrocinato per le bireria homonyme. Le match inaugural contra Peru, le 1 junio in Niigata, mittera in decision le titulo del UFWC.

Le ironic etymologia de Abbottabad

Le urbe pakistani ubi terminava su dies le terrorista Osama bin Laden prende su nomine del general britannic *sir* James Abbott, qui lo fundava in 1853, poco postea que le fortias del regina Victoria annexava le region del Punjab al Imperio Britannic. In lingua urdu le nomine vole dicer ‘urbe de Abbott’, assi como Islamabad es le ‘urbe del Islam’.

Panorama de Abbottabad, Pakistan.

Datos

Solmente es pagate 0,75 per cento del mulctas applicate per le Ibama (Instituto Brazilian del Medie Ambiente). Le majoritate de illos es inefficiente perque applicate a companias actuante illegalmente.

In cata gruppo de 100 mille brasilianos, mori annualmente 88 in accidentes con motocyclettas e 32 in accidentes con automobiles.

Secundo le Union International del Telecommunicationes, le ultime mense on computava 5,3 milliardos de telephonos mobile in le planeta. Si a cata persona correspondeva un sol aparato, 76 per cento del humanitate esserea incluse in le mundo digital.